

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

МАТЕРІАЛИ

II Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
«Мистецька освіта у міждисциплінарному вимірі»
(13-14 червня 2023 року, м. Харків)

Харків 2023

ЗМІСТ

<i>Секція 1. Теоретико-методологічні засади мистецької освіти</i>	5
Цебрій І. В.	5
Сучасна мистецька освіта України в контексті культури Metamodern	
Долматова М. П.	10
Формування естетичних ціннісних орієнтацій як суттєвого елемента духовної культури молоді	
Жуков В. П., Будьонний В. М.	15
Роль та значення оркестру народних інструментів домрово-балалайкового складу в Україні	
Кармазін А. О., Дубровіна І. В.	18
Олександр Олесь та Кирило Стеценко: постаті митців на тлі державотворчого процесу УНР	
Чайковська В. Б.	22
До питання еволюції звукової термінології в сучасній аудіовізуальній культурі	
Собко О. О.	26
До питання творчої самореалізації здобувачів освіти ЗВО МВС України	
<i>Секція 2. Професійна підготовка фахівців мистецького профілю</i>	30
Feng Yaqing	30
Development of independent study of music and performance students in china's colleges and universities	
Воскобойнікова С. І.	33
Формування компетентності оцінювання у вчителів музичного мистецтва спеціалізованих музичних навчальних закладів	
Гречанівська Т. Ю.	37
Віолончельна соната І. І. Лізогуба у контексті історико-стильових аспектів розвитку українського віолончельного виконавства	
Жуков В. П., Маточка Д. Є.	40
Значення диригентсько-оркестрової освіти у підготовці майбутніх фахівців музичного мистецтва	
Попова О. В., Лі Юанці	44
Гуманістична парадигма як основа формування емпатійної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва	
Ревенко І. В.	48
Емпатійність як професійна якість учителя мистецької освітньої галузі	
<i>Секція 3. Інноваційні технології</i>	51
<i>в системі мистецького навчання і виховання</i>	
Алтухова А. В., Червяк Т. М.	51
Цифровий живопис як інноваційна технологія у мистецькій освіті	

ЕМПАТІЙНІСТЬ ЯК ПРОФЕСІЙНА ЯКІСТЬ УЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Ревенко І. В.

кандидатка педагогічних наук, доцентка,
докторантка кафедри освітології та інноваційної педагогіки
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Сучасна соціокультурна і політична ситуація в Україні посилює значення процесів, спрямованих на розвиток духовності громадян, відродження національних культурних цінностей. Серед різних категорій населення особливої уваги в цьому контексті потребують діти й молодь, оскільки саме вони є нашим майбутнім і від їхнього виховання залежатиме сталий розвиток країни.

Не викликає сумніву, що в розв'язанні проблем виховання духовності й культури підростаючих поколінь провідна роль належить учителеві, який у своєму виховному арсеналі має потужний засіб, що може впливати на серця, уми й душі людей – мистецтво.

Гуманістичний характер сучасної освіти обумовлюється прийняттям таких загальнолюдських цінностей, як толерантність, справедливість, доброта, повага, які виникають та існують на основі співпереживання.

Поняття «співпереживання» тісно пов'язується з поняттям «емпатія», яке в науковій літературі розглядається в аспекті міжособистісних взаємин. У працях з психології «емпатія» визначається як: розуміння емоційних станів іншої людини у формі співпереживання [4, с. 65]; здатність емоційно відгукуватись на переживання, почуття й психічні стани іншої людини [3].

Емпатія передбачає суб'єктивне сприйняття іншої людини, уміння поставити себе на її місце, проникнути в її внутрішній світ, зрозуміти її переживання, думки, почуття [3]. За визначенням Р. Даймонд, емпатія являє собою можливість людини перенестися у сферу переживань іншої людини, в її специфічне осмислення життєвих подій [5].

Отже, поняття «емпатія» характеризує психологічний механізм навмисно або мимоволі ставити себе на місце іншої людини, уявно перевтілюватися в неї,

а «емпатійність» являє собою особистісну якість, здатність відчувати іншу людину, вловлювати її внутрішній стан, бачити світ очима інших людей, розуміти його так само, як і вони, сприймати їхні вчинки з їх позиції, у той же час – здатність пояснити іншим своє розуміння і дати можливість підтвердити або спростувати ці уявлення іншим.

На визначній ролі емпатії в побудові гармонійних взаємин у буд-яких стосунках наголошувало чимало науковців різних галузей знання: філософії, психології, педагогіки. Так, на професійній значущості емпатійності в структурі особистості вчителя наголошує І. Бех. Розглядаючи проблему взаємодії суб'єктів освітнього процесу з позиції одвічних цінностей – гуманності, доброти й справедливості, учений зауважує, що педагогічна взаємодія має ґрунтуватися на прагненні вчителя виявити увагу й інтерес до внутрішнього світу дитини [1].

У педагогічній діяльності емпатійність учителя є важливою для розуміння внутрішнього світу школярів. Вона характеризується як стійка індивідуальна якість, спрямованість особистості, що виявляється в готовності вчителя проявити емоційне тепло, співпереживання, співчуття, сприяння учневі. С. Максимець слушно зазначає, що вчитель повинен бачити світ очима школяра, інакше педагогічну співпрацю неможливо організувати ані на дидактичному, ані на психологічному рівні [2, с. 71].

Цілком зрозуміло, що емпатія є необхідною професійно значущою якістю педагога і виступає одним із важливих факторів здійснення педагогічного спілкування, але слід наголосити, що емпатія має також вирішальне значення під час художньої комунікації на уроках мистецтва. Це обумовлено тим, що передача художньої інформації можлива тільки через емоційне уподібнення реципієнта авторові твору. Тільки тоді він може пережити почуття автора як власні, захопитись авторським ставленням до тих чи інших явищ життя.

Опанування художніх образів творів мистецтва ґрунтується на співпереживанні, яке виражає специфічне ставлення людини до, наприклад, подій роману, драматичного, оперного, балетного спектаклю, образотворчих,

музичних творів, і передбачає різні градації співпереживання їх героям.

Емпатія у сфері мистецтва розуміється як засіб суб'єктизації чуттєвого досвіду, що міститься в художньому образі, а емпатійність – як здатність до співпереживання емоційно-образного змісту творів мистецтв. Емпатійність учителя дозволяє йому вживатися в образи героїв творів мистецтва, доносити зміст художнього образу до учнів, і на цій основі формувати в них здатність до художньої емпатії.

Отже, у контексті нашого дослідження, з огляду на вищезазначене, сформована емпатійність учителя має подвійне значення – як педагогічно значуща якість та як специфічна якість, необхідна для повноцінного сприйняття та розуміння художніх образів.

Емпатійність вчителя мистецької освітньої галузі є важливою професійною якістю, що має велике значення у зв'язку з організацією як педагогічної взаємодії з учнями, так і художньої взаємодії з творами мистецтв.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. *Психологічні джерела виховної майстерності* : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2009. 248 с.
2. Максимець С. М. Місце емпатії в професіограмі вчителя. *Психологія* : зб. наук. праць НПУ ім. М. П. Драгоманова. Вип. 4(7). Київ, 1999. С. 67–72.
3. Синявський В. В., Сергєєнкова О. П. *Психологічний словник* / за ред. Н. А. Побірченко. Київ : Наук. світ, 2007. 274 с.
4. Цимбалюк І. М. *Психологія* : навч. посіб. Київ : ВД «Професіонал», 2004. 216 с.
5. Dymond Rosalind F. Personality and empathy. *Journal of Consulting Psychology*. Vol. 14(5). 1950. P. 343–350.